

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 6 (8)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 6-son 2026 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

6

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Karabayev R.Z. Raqamli iqtisodiyot: nazariy asoslari va O‘zbekistonda rivojlanish yo‘nalishlari.....	8
Ubaydullayeva N.A. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda kichik biznes korxonalarining rivojlanish strategiyalari: nazariy yondashuvlar.....	11
Xatamov A.A. Raqamli transformatsiya asosida ixtisoslashtirilgan savdo majmualarida moliyaviy resurslarni boshqarishni takomillashtirish.....	15
Yokubjonova X.Yo. Co-marketing strategiyasining ekoturizmni brendlashiga integratsiyasi: metodologik yondashuv va amaliy natijalar.....	19
Yusupova M.B., Jamoliddinova (Usmonova) S.S. Ustama xarajatlarni tasniflash va uning mahsulot tannarxini shakllantirishdagi ahamiyati.....	24
Abdug‘ofurova O.M., Yusupova M.B. Ishlab chiqarish korxonalarida tannarxni kalkulyatsiya qilish va uni takomillashtirish yo‘llari.....	27
Xojiboyev M.Sh. Xorijiy tajribalarni O‘zbekiston nodavlat oliy ta’lim muassasalari boshqaruv hisobi tizimiga moslashtirish: nazariy asoslar va amaliy istiqbollari.....	31
Исраилова Д.К. Глобализация в условиях демографического кризиса: социально-экономические риски.....	38
Qurbonova X.I. Bozor iqtisodiyotida davlatning makroiqtisodiy muvozanatni ta’minlash va inqirozga qarshi siyosati.....	43
Asqarov A.H. Oliy o‘quv yurti talabalarida moliyaviy savodxonlikni aniqlash me’zonlari (noiqtisodiy yo‘nalishi talabalarini misolida).....	47
Yunusova S.A., Turg‘unboyev A.A. Eko-mehmonxona tushunchasi, turlari va asosiy xususiyatlari.....	51
Barnayev Z.Sh. Xizmat ko‘rsatish sohasi korxonalari raqobatbardoshligining mazmun-mohiyati va xususiyatlari.....	55
Bobokulov A.A. Erkin iqtisodiy zonalar va kichik sanoat zonalarining hududiy iqtisodiy integratsiyaga ta’siri.....	59
Рахимжонов Б.Б., Рахимжонов Б.Б. Инновационные процессы как фактор развития промышленных предприятий.....	63
Matmusayev M.O. Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari.....	67
Raxmatjonova G.E. Ishlab chiqarish korxonalarining asosiy vositalari buxgalteriya hisobini xalqaro andozalar talablari bo‘yicha takomillashtirish.....	72
Kamoldinova N.A. Ayollar tadbirkorligi faoliyatida raqamli integratsiya darajasini baholash.....	76
Xaitova M.K. Raqamli platformalar orqali biznes modellarini yangilash va kompaniyalar strategik imkoniyatlarini kengaytirish.....	81
Yo‘ldashev M., Sotvoldiyev U. Davlat byudjetini taqchilligi va uni kamaytirish mexanizmlari.....	85
Maribjonov B.I., Arabboyev J.S. Tuman mahalliy byudjetidan moliyalashtiriladigan maktabgacha va maktab ta’limi tashkilotlarining 4-guruh xarajatlarining tahlili.....	88
Ro‘ziyev Sh.Sh. Hududiy iqtisodiy rivojlanishda mahalliy ishlab chiqarishni boshqarishning zamonaviy usullari.....	92
Nematov G‘.G‘., Sotvoldiyev U.K. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tishning iqtisodiy asoslari va istiqbollari: deкупpling indeksi tahlili.....	95
Karimov D.M., Mustafayeva H. Xorij tajribasi asosida O‘zbekistonda pensiya tizimini takomillashtirish....	99
Ermatova S.I. Sanoat korxonalarida majburiyatlar tarkibi va moliyaviy barqarorlikning empirik tahlili (Andijon viloyati to‘qimachilik korxonalari misolida).....	104
Ermatov M.S. Sun’iy intellekt va mehnat bozorida raqamli inqilob: tahdidmi yoki kelajak imkoniyatimi?....	107
Azizova H.A. Raqamli transformatsiya sharoitida sanoat korxonalarining investitsion-innovatsion faoliyatini takomillashtirish yo‘llari.....	111
Юсупов А.С., Джангабаева Г.П. Международный рынок акций: содержание, виды и особенности..	114
Xusanova Z.R. Andijon viloyatida ayollar tadbirkorligini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi va uning xususiyatlari.....	119
Abdulazizov A.A. Energetika tarmog‘i korxonalarida ishlab chiqarish resurslaridan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	122
Norov A.E., Fazliddinov Sh.Sh., Erkinov X.X. Liderlik va motivatsiya o‘rtasidagi munosabatga ta’sir etuvchi omillar.....	126
Атаханова Ш.С., Мирхамидова Д.Н. Цифровая трансформация как инструмент достижения ESG-целей в нефтегазовой сфере Республики Узбекистан.....	131
Toxirov J.R. Mijozlarga yo‘naltirilgan raqamli marketing asosida savdo xizmatlarini modernizatsiya qilish.	136

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 6-son 2026 yil

Sulaymonova F., Ro‘zimov B. Online ta’lim xizmatlari bozorining kengayishi natijasida an’anaviy ta’lim sektorida yuz berayotgan iqtisodiy o‘zgarishlar.....	140
Zayaviddinova N.M. Hududda xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyatini boshqarish strategiyasini takomillashtirish.....	143
Odilova M.A. Kimyo sanoatidagi korxonalar faoliyatida resurslardan samarali foydalanish.....	147
Axmedova D.N. Mintaqaviy raqamli tayyorlik indeksining hududiy iqtisodiy o‘lishga ta’siri.....	151
Sapayeva N.K. O‘zbekiston to‘qimachilik sanoatida yashil transformatsiya va B2B raqamli marketing asosida barqaror rivojlanish modeli.....	155
Allayarov S. Startup financing mechanisms: a comparative analysis of angel investment, venture capital, bank lending, and state grants.....	158
Махмудов О.Х. Moliya tizimining boshqa iqtisodiy tizimlar bilan aloqadorligi.....	162
Ibragimova M.M. “Yashil iqtisodiyot” va “Yashil tadbirkorlik” tushunchalarining iqtisodiy mazmuni va evolyusion transformatsiyasi.....	167
Olimjonov A. Korxona faoliyatining samaradorligini oshirishda moliyaviy barqarorlik va rentabellik ko‘rsatkichlari o‘zaro bog‘liqligini tahlil qilish.....	171
Rakhimboeva B.D. Analysis of the economic situation of the development of export activities of small businesses in Uzbekistan.....	174
Raxmatova F.Y. To‘qimachilik korxonalarida aylanma iqtisodiyot modelini joriy etishning iqtisodiy mexanizmlari.....	178
Ergasheva A.F. Milliy hunarmandchilik mahsulotlarini brendlash va bozorda pozitsiyalashning strategik yondashuvlari.....	181
Navruzova G.U. Theoretical models and institutional mechanisms, forms and structures of cooperation between education and manufacture.....	184
Djumayeva S.K. Yashil investitsiya muhitini shakllantirishda raqamli iqtisodiyotning makroiqtisodiy ta’siri (O‘zbekiston hududlari misolida).....	188
Pardayev TN., Muqimov A.R. Boymirzayev K.M. Jismoniy shaxslar tomonidan olib kiriladigan tovarlardan bojxona to‘lovlarini undirishni takomillashtirish.....	193
Ибодуллоева З.С. Экономические стимулы внедрения водосберегающих технологий в аграрном секторе Узбекистана.....	199
Ibragimova G.S. Ta’lim sifatini yaxshilashda innovatsion yondashuvlar va raqamli vositalar.....	203
Raxmatova S.S. Turizmni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashning o‘ziga xos xususiyatlari.....	207
Umarova M.M. Foreign brand spillovers and export performance of smes in emerging economies: a panel data analysis.....	212
Karimova F.A. Ekoturizmni barqaror rivojlantirishning xorijiy tajribasi va ularni O‘zbekistonda qo‘llash imkoniyatlari.....	217
Raxmanov B.I. Investitsiya siyosatini amalga oshirish mexanizmini takomillashtirish.....	221
Ashurova G.N. Charm-poyabzal sanoati korxonalarida sifatni boshqarish tizimini takomillashtirish yo‘llari.....	225
Axmadjanov I.I. Shaharlar va shahar aglomeratsiyalari mintaqalar va mamlakatlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining drayveri.....	228
Эгамназарова Г.Ш. Рақамли тенгсизлик: давлатлар ва тармоқлар ўртасидаги технологик узилишларни камайтириш йўллари.....	232
Mamanazarov M.A. Iqtisodiy o‘lishni rag‘batlantirishda milliy iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning xorij tajribasi.....	236
Химматов А.Х. Йўл корхоналарини хусусийлаштиришнинг афзалликлари ва оқибатлари.....	241
Kambaraliyeva I.S. Raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat bozorining transformatsiyasi va raqamli ko‘nikmalarning ahamiyati.....	244
Muxiddinov T.Sh. Jizzax viloyatida turizm infratuzilmasini rivojlantirish yo‘nalishlari.....	248
Sayxdodjayeva N.I. Ijtimoiy va ekologik audit: barqaror rivojlanishni ta’minlashda zamonaviy nazorat mexanizmi.....	253
Fayzullayev J.N. Milliy iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishning xorijiy tajribalari.....	257
Tursunova N.X. «Xayot sug‘urtasining iqtisodiy mohiyati va uning aholi moliyaviy xavfsizligini ta’minlashdagi roli».....	261
Abdishukurova G.M., Bozorboyev A.R. Sug‘urta kompaniyasi balansini “Risk tetraedri” modeli asosida baholash.....	266
Abdurasulova M.O. Zamonaviy iqtisodiyot nazariyasi asoschilari.....	270

Vaxidov A. Buxgalteriya hisobining tarkibiy tuzilishi - moliyaviy va boshqaruv hisobi.....	273
Turg‘unova T., Muftaydinov Q. Iqtisodiy zonalarda ekologik tadbirkorlikni investitsion va innovatsion qo‘llab-quvvatlashning xorijiy tajribalari.....	277
Kurbanov F.U. Raqamli iqtisodiyotning moliyaviy xizmatlar bozoriga ta’siri.....	283
Umarov T.S. Qurilish sanoati korxonalari iqtisodiy barqarorligini statistik baholashning nazariy-uslubiy asoslarini takomillashtirish.....	287
Rahimova N.A. Kichik biznes subyektlarida inson resurslarini boshqarish tizimidagi muammolari va ularni bartaraf etishda zamonaviy yondashuvlar.....	291
Yangiboyev U.A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy menejment tizimini takomillashtirishning nazariy-uslubiy asoslari va amaliy yo‘nalishlari.....	295
Махкамова Н.С. Роль зеленых облигации в финансировании проектов устойчивого развития.....	299
To‘xtarova F.Y. Analysis of tourism insurance practices and their economic efficiency.....	304
Anvarov Sh.D. O‘zbekiston qimmatli qog‘ozlar bozorida investitsion muhitni rivojlantirishning institutsional va infratuzilmaviy omillari.....	308
Xalmirzayev O.A. Ko‘p obyektli savdolarida Vickrey-Clark-Groves mexanizmining samaradorligi tahlili....	313
Zaidov I.I. Qishloq xo‘jaligi mahsulotlari bozorida raqobat munosabatlarini boshqarish mexanizmlari.....	318
Rahimova N.A. Inson kapitalini boshqarishning tashkilot raqobatbardoshligiga ta’siri.....	321
Gulimboyev S.I., Rejapov X.X. O‘zbekiston oliy ta’lim tizimida ta’lim kreditlarining iqtisodiy ahamiyati....	324
Bardiyev S.U. Mintaqada raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy samaradorligini baholash: Xorazm viloyati misolida.....	328
Qulmatova S.S. Mahalla tizimida oziq-ovqat ta’minoti zanjirini IoT va sun’iy intellekt texnologiyalari asosida intellektual boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish.....	332
Aminov S.S. Mintaqada qurilish sohasidagi innovatsion rivojlanishga ta’sir etuvchi omillar.....	336
Дадабоева М.М. Кичик бизнеснинг иқтисодий тармоқлари бўйича ривожланиш тенденциялари.....	340
Numonjonova N.A. Kichik biznesni rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanish samaradorligini oshirish	344
Абдулазизов А.А. Гидроэнергетика саноати ва унда ресурс тежаш жараёнларининг хорижий тажрибалари.....	348
Muradov O.U. Sanoat korxonalarida iqtisodiy samaradorlikni oshirish bo‘yicha xorijiy tajribalar va ulardan foydalanish imkoniyatlari.....	352
Saidova M.J. Xorijiy mamlakatlarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish tajribasi va uni O‘zbekistonda qo‘llash yo‘nalishlari.....	356
Umirova G.Sh. Qurilish materiallari ishlab chiqarish korxonalarida rentabellik ko‘rsatkichlari asosida iqtisodiy samaradorlikni baholash metodikasini takomillashtirish.....	360
Narmanov U.A., Nazarov J.B., Tursunaxmadov X.Sh. Moliyaviy risklarning iqtisodiy ahamiyati va uni boshqarishning zarurligi: risk tushunchasi va uning turlari.....	365
Nosirov S.N. Barqaror moliyalashtirish global bozorlari: zamonaviy tendensiyalar va rivojlanish muammolari.....	369
Farmanov J.Z., Sanetullaev A.E. Modeling of economic basis and forecast indicators of innovation transformation processes in agricultural entrepreneurship.....	373
Mirzataev S.M. Integration of digital and smart technologies in increasing the ecological resilience of the agricultural system.....	376
Kidirniyazov A.Sh. Development of artificial intelligence-based service monitoring systems for construction quality control.....	379
Абдуллаева Ш.Э. Халқаро индекслар асосида ижтимоий ҳимоя тизимини молиялаштириш.....	382
Mirjalolova M.M. Sun’iy intellekt texnologiyalarining O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik samaradorligini oshirishdagi o‘rni.....	389
Baytanov O‘.M. Sanoat korxonalarida mahsulot sifatini boshqarishning tarmoq xususiyatlari.....	394
Умаров А.Т. Особенности развития социальной сферы в Узбекистане.....	400

хусусий монополияга алмаштириш эмас, балки ҳақиқий рақобат муҳитини шакллантиришдан иборат бўлиши керак.

Таҳлилий нуқтаи назардан, йўл корхоналаридаги давлат улушини сотишнинг рақобатга таъсири занжир шаклида, яъни хусусийлаштириш, кўп бозор иштирокчилари, тендерларда рақобат, харажатларнинг камайиши ва сифатнинг ошиши, давлат маблағларидан самарали фойдаланиш орқали намоён бўлади.

Йўл корхоналарида давлат улушини сотиш хизмат сифатини ўз-ўзидан эмас, балки рақобат, натижага асосланган шартномалар ва самарали давлат назорати орқали оширади. Хусусий секторнинг фойда олишга интилиши сифатни яхшилаш учун иқтисодий рағбат яратади, давлат эса ушбу жараённинг шаффоф ва манфаатли бўлишини таъминлаши лозим.

Умуман олганда, йўл қурилиши соҳасида инвестициялар жалб қилиш, инфратузилмани ривожлантириш ва хизматлар сифатини ошириш имконини беради. Бироқ бундай лойиҳаларни амалга оширишда давлат манфаатларини ҳимоя қилувчи шаффоф механизмлар, пухта иқтисодий таҳлил ва самарали назорат тизимини жорий этиш муҳим аҳамият касб этади. Фақат шундагина хусусийлаштириш жараёнлари мамлакатимиз транспорт инфратузилмасини модернизация қилишнинг самарали воситасига айланиши мумкин.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Road Administration of Lithuania. (2022). Annual Report on National Road Network Development. Vilnius.
2. Transport Administration of Estonia. (2022). Transport and Road Management Annual Review. Tallinn.
3. Norkus, Z. (2015). The economic transformation of the Baltic States after independence. *Baltic Journal of Economics*, 15(1), 1–20.
4. Simanavičienė, Ž. (2007). Privatization processes during 1991–2000 years and their effects in the Baltic States. *Law Review*, 1(3), 145–168.

UDK: 338.24

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMATSIYASI VA RAQAMLI KO‘NIKMALARINING AHAMIYATI

ТРАНСФОРМАЦИЯ РЫНКА ТРУДА И ЗНАЧЕНИЕ ЦИФРОВЫХ НАВЫКОВ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

TRANSFORMATION OF THE LABOR MARKET AND THE IMPORTANCE OF DIGITAL SKILLS IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY

Kambaraliyeva Intizor Suxrobovna

Termiz davlat universiteti, Iqtisodiyot fakulteti, 2-kurs talabasi

ORCID: 0009-0000-7278-2388

Annotatsiya

Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat bozorining transformatsiyasi, ishchi kuchiga qo‘yilayotgan yangi talablar va raqamli ko‘nikmalarning bandlikdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqamli texnologiyalar, sun‘iy intellekt, avtomatlashtirish, masofaviy ish va platforma iqtisodiyoti ta‘sirida kasblar mazmuni o‘zgarayotgani asoslanadi. O‘zbekiston sharoitida raqamli savodxonlik, inson kapitali, kasbiy moslashuvchanlik va uzluksiz ta‘lim mehnat bozorida raqobatbardoshlikni ta‘minlovchi muhim omillar sifatida baholanadi.

Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, mehnat bozori, raqamli ko‘nikmalar, bandlik, inson kapitali, sun‘iy intellekt, avtomatlashtirish, masofaviy ish, platforma iqtisodiyoti, kasbiy kompetensiya.

В данной статье анализируется трансформация рынка труда в условиях цифровой экономики, новые требования к рабочей силе и важность цифровых навыков в сфере занятости. Исследование основано на том факте, что содержание профессий меняется под влиянием цифровых технологий, искусственного интеллекта, автоматизации, удаленной работы и платформенной экономики. В условиях Узбекистана важными факторами, обеспечивающими конкурентоспособность на рынке труда, считаются цифровая грамотность, человеческий капитал, профессиональная гибкость и непрерывное образование.

Ключевые слова: цифровая экономика, рынок труда, цифровые навыки, занятость, человеческий капитал, искусственный интеллект, автоматизация, удаленная работа, платформенная экономика, профессиональная компетентность.

This article analyzes the transformation of the labor market in the digital economy, new demands on the workforce, and the importance of digital skills in employment. The study is based on the fact that the content of professions is changing under the influence of digital technologies, artificial intelligence, automation, remote work, and the platform economy. In the conditions of Uzbekistan, digital literacy, human capital, professional flexibility, and continuing education are considered important factors ensuring competitiveness in the labor market.

Keywords: digital economy, labor market, digital skills, employment, human capital, artificial intelligence, automation, remote work, platform economy, professional competence.

Raqamli iqtisodiyot zamonaviy iqtisodiy taraqqiyotning muhim bosqichi sifatida ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish, ta’lim, moliya, savdo va boshqaruv jarayonlarini yangi mazmun bilan boyitmoqda. Uning asosiy xususiyati iqtisodiy munosabatlarning axborot, ma’lumot, raqamli texnologiyalar va tarmoqli platformalar asosida tashkil etilishida namoyon bo‘ladi. Bunday sharoitda mehnat bozori ham avvalgi shaklda qolmaydi. Ish beruvchi uchun xodimning oddiy mehnat tajribasi yetarli bo‘lmay, uning axborot bilan ishlash, raqamli vositalardan foydalanish, elektron tizimlarda faoliyat yuritish va texnologik o‘zgarishlarga moslashish salohiyati muhim mezonga aylanadi.

Mehnat bozori iqtisodiyotda ishchi kuchi talabi va taklifi shakllanadigan, bandlik, ish haqi, kasbiy malaka, mehnat unumdorligi va inson kapitali o‘zaro bog‘lanadigan murakkab ijtimoiy-iqtisodiy tizimdir. Raqamli transformatsiya ushbu tizimning ichki tarkibini o‘zgartiradi. Ayrim kasblarda takrorlanuvchi vazifalar avtomatlashtiriladi, ayrim yo‘nalishlarda yangi kasblar paydo bo‘ladi, mavjud kasblar esa raqamli mazmun bilan to‘ldiriladi. Bank xodimi elektron hujjat aylanishi va mobil ilovalar bilan ishlaydi, iqtisodchi katta hajmdagi ma’lumotlarni tahlil qiladi, marketolog raqamli platformalarda iste’molchi xatti-harakatini o‘rganadi, o‘qituvchi onlayn ta’lim muhitida ta’lim resurslarini boshqaradi.

O‘zbekiston sharoitida mazkur masala davlat siyosati darajasida ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktyabrda PF-6079-son Farmoni bilan “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi tasdiqlangan bo‘lib, unda raqamli iqtisodiyot, raqamli ta’lim, elektron hukumat, raqamli infratuzilma va raqamli industriyani rivojlantirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Bu strategik hujjat mehnat bozorida raqamli ko‘nikmalarga bo‘lgan talabning ortishini huquqiy va institutsional jihatdan asoslaydi.

Global jarayonlar ham ushbu yo‘nalishning ahamiyatini kuchaytirmoqda. World Economic Forum tomonidan e’lon qilingan “The Future of Jobs Report 2025” hisobotida 2030-yilgacha texnologik taraqqiyot, yashil iqtisodiyotga o‘tish, demografik o‘zgarishlar va geoiqtisodiy omillar ta’sirida 170 million yangi ish o‘rni yaratilishi, 92 million ish o‘rni qisqarishi va sof hisobda 78 million yangi ish imkoniyati shakllanishi prognoz qilingan. Ish beruvchilar 2030-yilgacha xodimlarning asosiy ko‘nikmalarining 39 foizi o‘zgarishini kutmoqda. Bu raqamlar mehnat bozorida kasbiy bilim bilan birga moslashuvchanlik, raqamli savodxonlik, tahliliy fikrlash va uzluksiz o‘rganish qobiliyati hal qiluvchi omilga aylanayotganini ko‘rsatadi.

Mehnat bozori va raqamli iqtisodiyot o‘rtasidagi bog‘liqlikni o‘rganishda inson kapitali nazariyasi muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi. Q.X. Abdurahmonov mehnat iqtisodiyotini inson salohiyati, ishchi kuchi sifati, bandlik munosabatlari va mehnat unumdorligi bilan bog‘liq holda

talqin qiladi [1]. Ushbu yondashuv raqamli iqtisodiyot sharoitida yanada kengayadi, chunki xodimning iqtisodiy qiymati faqat jismoniy mehnat yoki diplom bilan emas, balki raqamli kompetensiya, kasbiy moslashuvchanlik, axborot madaniyati va yangi texnologiyalarni o‘zlashtirish qobiliyati bilan ham belgilanadi.

O‘zbekistonlik tadqiqotchilar orasida K.I. Kurpayanidi va A.A. Ilyosov raqamli iqtisodiyotning mazmuni, raqamli platformalar, raqamli transformatsiya muammolari va rivojlanish imkoniyatlarini tahlil qilgan [2]. Ularning qarashlarida raqamli iqtisodiyot faqat texnologik yangilik emas, balki biznes jarayonlari, xizmat ko‘rsatish shakllari va iqtisodiy munosabatlarning yangicha tashkil etilishi sifatida ko‘riladi. Bu fikr mehnat bozoriga ham bevosita taalluqlidir, chunki raqamli platformalar ish beruvchi va ishchi o‘rtasidagi munosabatlarni tezkor, moslashuvchan va ma’lumotga asoslangan shaklga olib keladi.

Aholi bandligi masalalari bo‘yicha M.K. Abdullayev va D.B. Begalova O‘zbekiston Respublikasida bandlikni ta’minlash, hududiy mehnat bozori, ish o‘rinlari va iqtisodiy faollik masalalarini yoritgan [3]. Ularning tadqiqotlarida bandlikka faqat ish o‘rni soni orqali emas, balki ishchi kuchining malakasi, hududlar bo‘yicha imkoniyatlar, ta’lim va mehnat bozori o‘rtasidagi muvofiqlik orqali qarash zarurligi ko‘rinadi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida ushbu yondashuv yanada dolzarb bo‘ladi, chunki mehnat bozorida sifatli bandlik xodimning raqamli muhitda ishlay olish darajasiga bog‘lanmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, iqtisodiy umumlashtirish va statistik ma’lumotlarni sharhlash usullariga tayanadi. Mehnat bozori alohida iqtisodiy jarayon sifatida emas, balki raqamli texnologiyalar, ta’lim, inson kapitali, ish beruvchi talabi va bandlik siyosati bilan bog‘langan yaxlit tizim sifatida o‘rganildi. Tadqiqotda mehnat bozorining transformatsiyasi, raqamli ko‘nikmalar tarkibi, ularning shakllanish omillari, amaliy qo‘llanish sohasi, mavjud muammolar va rivojlantirish yo‘llari izchil tahlil qilindi. Manba sifatida O‘zbekistonning normativ-huquqiy hujjatlari, mahalliy olimlarning ilmiy ishlari, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va raqamli iqtisodiyotga oid statistik ko‘rsatkichlardan foydalanildi.

Tahlil va natijalar

Raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat bozorining transformatsiyasi bir necha asosiy yo‘nalishda namoyon bo‘ladi. Eng avvalo, kasblar mazmuni o‘zgaradi. Oldin qo‘lda bajarilgan hisob-kitoblar, hujjat yuritish, mijozlar bazasini shakllantirish, to‘lovlarni qayd etish, mahsulotni targ‘ib qilish va hisobot tayyorlash kabi jarayonlar bugungi kunda elektron tizimlar, mobil ilovalar, ma’lumotlar bazasi, sun‘iy intellekt vositalari va avtomatlashtirilgan platformalar orqali amalga oshirilmoqda. Bu jarayon ayrim xodimlarni mehnat bozoridan siqib chiqarmaydi, balki ularning kasbiy vazifalarini yangilaydi. Raqamli vositalarni bilmaydigan xodim avvalgi tajribasiga qaramay raqobatda zaiflashadi, texnologiyalarni o‘zlashtirgan xodim esa ko‘proq imkoniyatga ega bo‘ladi.

Raqamli ko‘nikmalar mehnat bozorida kasbiy raqobatbardoshlikni belgilovchi muhim tarkibiy unsurga aylandi. Ular faqat kompyuterdan foydalanish bilan cheklanmaydi. Raqamli ko‘nikmalar tarkibiga axborotni izlash va saralash, elektron hujjatlar bilan ishlash, onlayn muloqot, ma’lumotlar xavfsizligi, elektron to‘lovlar, ofis dasturlari, tahliliy platformalar, sohaviy dasturlar, raqamli marketing, dasturlash, ma’lumotlar tahlili, sun‘iy intellekt vositalaridan foydalanish, kibexavfsizlik va raqamli etikaga rioya qilish kiradi. Bazaviy raqamli savodxonlik har bir fuqaro uchun zarur bo‘lsa, kasbiy raqamli ko‘nikmalar muayyan sohada samarali ishlashni ta’minlaydi.

O‘zbekistonda raqamli mehnat bozorining shakllanishida ta’lim tizimi, internet infratuzilmasi, xususiy sektorning raqamlashtirish darajasi, davlat xizmatlarining elektron shaklga o‘tishi va yoshlarning texnologiyaga qiziqishi muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. UNDP tomonidan tayyorlangan “O‘zbekistonning raqamli iqtisodiyoti” tadqiqotida ICT sohasida bandlik 2020-yildagi 62,2 ming kishidan 2023-yilda 87,8 ming kishiga oshgani qayd etilgan. Bu o‘shish raqamli iqtisodiyotning ish o‘rinlari yaratishdagi real salohiyatini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, hisobotda IT ta’limida ayollar ulushi 11 foiz atrofida ekani qayd etilgan bo‘lib, bu raqamli mehnat bozorida gender muvozanatini ta’minlash hali dolzarb masala ekanini bildiradi.

Ish beruvchilar talabining o‘zgarishi raqamli transformatsiyaning eng sezilarli natijalaridan biridir. Korxonalar xodimdan aniq lavozim vazifasini bajarish bilan birga elektron tizimlarda ishlash,

hisobotlarni raqamli shaklda yuritish, mijozlar bilan onlayn aloqa qilish, axborotni tahlil qilish va tez o‘zgarayotgan muhitda mustaqil qaror qabul qilishni kutadi. Masalan, iqtisodiyot yo‘nalishida tahsil olayotgan talaba mehnat bozoriga kirganda faqat nazariy iqtisodiy bilim bilan cheklanib qolsa, uning imkoniyati torayadi. Excel, Power BI, elektron soliq tizimlari, bank ilovalari, CRM platformalari, statistik tahlil dasturlari va raqamli marketing vositalari bilan ishlay olish esa uni ish beruvchi uchun amaliy jihatdan foydali mutaxassisga aylantiradi.

Raqamli iqtisodiyot mehnat bozorida bandlik shakllarini ham diversifikatsiya qilmoqda. Masofaviy ish, frilans, gibrid mehnat, platforma orqali xizmat ko‘rsatish, loyiha asosida ishlash va xalqaro onlayn buyurtmalar bozori kengaymoqda. Bunday bandlik shakllari hududlarda yashovchi yoshlar uchun yangi imkoniyat yaratadi, chunki mehnat faoliyati geografik joylashuvga kamroq bog‘lanadi. Termiz, Qarshi yoki Nukusdagi yosh mutaxassis Toshkentdagi yoki xorijdagi buyurtmachi bilan onlayn ishlashi mumkin. Bu jarayon ichki migratsiya bosimini kamaytirishi, hududlarda daromad manbalarini kengaytirishi va yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirishi mumkin.

Raqamli ko‘nikmalarni shakllantirishda ta‘lim tizimi markaziy o‘rin tutadi. Maktab, kollej, texnikum va oliy ta‘lim muassasalarida raqamli savodxonlik faqat alohida fan sifatida emas, balki barcha yo‘nalishlarga singdirilgan kompetensiya sifatida qaralishi kerak. Iqtisodiyot fakulteti talabasi uchun raqamli ko‘nikma dasturchi bo‘lish degani emas. U iqtisodiy ma‘lumotni topishi, tahlil qilishi, moliyaviy ko‘rsatkichlarni jadval va grafiklar orqali talqin qilishi, elektron hujjat aylanishini tushunishi, onlayn biznes modellarning iqtisodiy mohiyatini anglay olishi kerak. Bunday yondashuv talabani nazariy bilimni real mehnat bozori talabi bilan bog‘laydi.

Raqamli ko‘nikmalarning shakllanishiga individual omillar ham ta‘sir ko‘rsatadi. O‘zini rivojlantirishga intilish, ingliz tilini o‘rganish, ochiq onlayn kurslardan foydalanish, amaliy loyiha bajarish, raqamli portfel yaratish va mustaqil tajriba orttirish yoshlarning mehnat bozoridagi ustunligini oshiradi. Bugungi ish beruvchi diplom bilan birga amaliy natijani ham ko‘rishni istaydi. Talabani elektron jadvalda tahlil qilgan loyihasi, kichik biznes uchun tayyorlagan raqamli marketing rejasi, statistik ma‘lumotlar asosida tuzgan taqdimoti yoki mobil ilovalardan foydalangan holda ishlab chiqqan amaliy yechimi uning raqamli salohiyatini ko‘rsatadi.

Raqamli iqtisodiyot mehnat bozorini kasblar tarkibi, ish beruvchi talabi, bandlik shakllari va inson kapitali mazmuni jihatidan o‘zgartirmoqda. Raqamli ko‘nikmalar xodimning qo‘shimcha afzalligi emas, balki zamonaviy mehnat bozorida faol ishtirok etishining zarur shartiga aylanmoqda. O‘zbekiston uchun bu jarayon ta‘lim tizimini mehnat bozori bilan yaqinlashtirish, yoshlarni amaliy raqamli kompetensiyalar bilan qurollantirish, xususiy sektorni raqamlashtirishga rag‘batlantirish va hududlar kesimida raqamli imkoniyatlar tengligini ta‘minlash orqali samarali natija beradi. Mehnat bozorining kelgusi rivoji ish o‘rinlari soni bilangina emas, balki ishchi kuchining raqamli muhitga moslasha olish sifati bilan belgilanadi. Shu bois raqamli savodxonlik, kasbiy moslashuvchanlik, uzluksiz ta‘lim va texnologik madaniyat O‘zbekistonning raqamli iqtisodiyotga o‘tish jarayonida inson kapitalini rivojlantiruvchi asosiy omillar sifatida qaralishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktyabrdagi “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida PF-6079-sonli Farmoni. Toshkent, 2020. (LEX.UZ)
2. Abdurahmonov Q.X. Mehnat iqtisodiyoti. Nazariya va amaliyot. Darslik. Toshkent, Fan, 2019. (arm.ssuv.uz)
3. Abdurahmonov Q.X., Shoyusupova N.T., Bakiyeva I.A. Mehnat iqtisodiyoti. Darslik. Toshkent, TDIU, 2011. (arm.ssuv.uz)
4. Kurpayanidi K.I., Ilyosov A.A. Raqamli iqtisodiyotning bugungi holati. Muammo va yechimlar // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. 2021. № 1. B. 309–319. (iqtisodiyot.tsue.uz)
5. Abdullayev M.K., Begalova D.B. O‘zbekiston Respublikasida aholi bandligini ta‘minlashdagi dolzarb masalalar // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. 2021. № 2. B. 114–123. (iqtisodiyot.tsue.uz)
6. Shodmonov Sh.Sh., G‘afurov U.V. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. Toshkent, Iqtisodiyot, 2019.

7. Begalov B.A., Abdullayev M.K. Raqamli iqtisodiyot. O‘quv qo‘llanma. Toshkent, Iqtisodiyot, 2023.
8. Nazarov R.I. Raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat munosabatlarini takomillashtirish // Zenodo ilmiy maqolalar bazasi. 2022. (Zenodo)
9. Miyassarova M.A.Q. Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholi ish bilan bandligini ta’minlash // Ilmiy maqola. 2021. (КиберЛенинка)

UDK: 332.14

**JIZZAX VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH
YO‘NALISHLARI**

**НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В
ДЖИЗАХСКОМ РЕГИОНЕ**

DIRECTIONS FOR DEVELOPING TOURISM INFRASTRUCTURE IN JIZAKH REGION

Muxiddinov Tal’at Shaydullo o‘g‘li

TMC instituti, “Iqtisodiyot, moliya va buxgalteriya” kafedrası katta o‘qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada Jizzax viloyatida turizm infratuzilmasini rivojlantirish iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo‘nalishlari ilmiy-amaliy jihatdan o‘rganiladi. Viloyat yalpi hududiy mahsuloti, tarkibiy o‘zgarishlari, investitsiya faoliyati va turizm infratuzilmasining hozirgi holati rasmiy statistik ma’lumotlar asosida tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari asosida turizm infratuzilmasini rivojlantirish iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: turizm infratuzilmasi, mintaqaviy iqtisodiyot, yalpi hududiy mahsulot, investitsiyalar, mehmonxona, iqtisodiy mexanizm, Jizzax viloyati, davlat-xususiy sheriklik.

В данной статье в научно-практическом аспекте исследуются направления совершенствования экономического механизма развития туристической инфраструктуры Джизакской области. На основе официальных статистических данных анализируются валовой региональный продукт, его структурные изменения, инвестиционная деятельность и современное состояние туристической инфраструктуры региона. По результатам исследования разработаны практические рекомендации по совершенствованию экономического механизма развития туристической инфраструктуры.

Ключевые слова: туристическая инфраструктура, региональная экономика, валовой региональный продукт, инвестиции, гостиничный фонд, экономический механизм, Джизакская область, государственно-частное партнёрство.

This article examines, from a scientific and practical perspective, the directions for improving the economic mechanism for developing tourism infrastructure in the Jizzakh region. Based on official statistical data, the gross regional product, its structural changes, investment activity, and the current state of tourism infrastructure are analysed. Based on the research findings, practical recommendations are developed for improving the economic mechanism for developing tourism infrastructure.

Keywords: tourism infrastructure, regional economy, gross regional product, investments, hotel fund, economic mechanism, Jizzakh region, public-private partnership.

Hozirgi globallashuv sharoitida turizm jahon iqtisodiyotining eng dinamik tarmoqlaridan biriga aylangan. O‘zbekiston Respublikasi ham ushbu global tendensiyadan chetda qolmay, oxirgi yillarda